

**ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ
ԷՍԱՆՀԻՆԳԱՄՅԱ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ, ՆՎԻՐՎԱԾ
ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ**

Սեպտեմբերի 28-ին, կիրակի.—Տօն է Վարաճայ Սրբոյ Խաչի.

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ՄԱՅՐ ՏԱԾԱՐՈՒՄ

Այսօր Ս. Ս. Վազգեն Ա Հայոց Հայրապետի գահակալության քսան-
ֆինգերորդ տարեդարձն է, որը Մայր Աթոռում կատարվում է ավանդական
շուքով և հանդիսությամբ, թեև Վեհափառ Հայրապետի կարգադրությամբ
գահակալության քսանֆինգերորդ տարեդարձը համազգային տարողությամբ
նշվելու է 1981 թվականի հոկտեմբերի սկզբներին:

Ժամը 12-ին Հայոց Հայրապետը հանդիսավորապես և եկեղեցական
թափորով առաջնորդվում է Մայր տաճար՝ ներկա լինելու ս. պատարագին և
նախագահելու Հայրապետական մաղթանքին:

Օրվա սուրբ պատարագը մատուցում է Արևմտյան Եվրոպայի հայրապե-
տական պատվիրակ և Ֆրանսիայի հայոց առաջնորդ Ս. Սերովբե արքեպ.
Մանուկյանը, որն այս առթիվ ուխտավորաբար գտնվում էր Մայր Աթոռում:

Մայր տաճարի երկու դասերում տեղ են գրավել զանազան երկրներից
ժամանած սփյուռքահայ բազում ուխտավորներ, որոնք երկյուղած բարեպաշ-
տությամբ հետևում են ս. պատարագին:

Ս. պատարագին ներկա են նաև Մայր Աթոռի ողջ միաբանությունը,
Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամները, Իրաքի հայոց առաջ-
նորդ Ս. ավագ վրդ. Ասատուրյանը, Դամասկոսի հայոց առաջնորդ Ս. Ու-

կան ծ. վրդ. Գալբակյանը՝ Տ. Ղևոնդ արքեպ. Չեպեյանը՝ Անթիլիասից, Մայր Աթոռին առընթեր ճարտարապետների հանձնաժողովի, «Էջմիածին» ամսագրի խմբագրական կազմի անդամները, մայրավանքի պատասխանատու ղեկավար աշխատողները և այլ հյուրեր:

Ս. պատարագին ներկա է նաև ՀՍՍՀ Միևիտորների խորհրդին առընթեր Հայ Եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահի տեղակալ տիար Անդրանիկ Հասրաթյանը:

Մայր տաճարը լիքն է հավատացյալ բազմությամբ:

«Հայր մեր»-ից առաջ պատարագիչ սրբազանը խոսում է Վարագա Ս. Խաչի տոնի և Հայոց Հայրապետի գահակալության քսանհինգերորդ տարեդարձի առթիվ ոգեշունչ մի քարոզ՝ նշելով, որ խաչը խորհրդանշանն է մեր քրիստոնեական հավատքի, մարդու փրկության ճանապարհի վրա: «Այլ ինձ քա լիցի պարծել, քայց միայն ի խաչն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որով ինձ աշխարհի ի խաչ ելեալ է, և ես՝ աշխարհի»:

Խաչի վրա է, որ մեր Տերը Իր անձր զոհեց մարդկության փրկության համար: Ուրեմն, խաչը միաժամանակ սիրո և զոհողության խորհրդանշանն է:

Քրիստոնեական բոլոր Եկեղեցիները ամեն տարի հանդիսությամբ նշում են Ս. Խաչի Երևման, Խաչի Վերացման կամ Խաչվերացի և Գյուտ Խաչի տոները:

Հայ Եկեղեցին, նշեց քարոզիչ սրբազանը, ունի նաև «ազգային խաչի», «մեր խաչի» տոնը, որը ծանոթ է Վարագա Խաչ անունով, և որի հիշատակը նշում ենք այսօր:

Վարագա Խաչի տոնը զուտ ազգային մի հիշատակի պանծացումն է: Տ. Սերոփքե արքեպիսկոպոսը հանգամանորեն իր քարոզի մեջ խոսում է Վարագա Խաչի տոնի հաստատման պատմության ազգային հիշատակների մասին, հիշատակներ, որոնք մեր եկեղեցական ավանդությունների մեջ կարևոր տեղ են գրավում:

660 թվականին Վարագա լեռան Գալիլիա բարձունքի վրա ճգնող Թողիկ և Հովել ճգնավորները իրենց տեսիլքի մեջ ականատես են լինում Վարագա այդ ժայռոտ գագաթի 12 սյուների վրա հաստատված մի եկեղեցու և սյուների միջև հաստատված լուսասփյուռ մի խաչի: Դա Ս. Հռիփսիմե կույսի վզից կախված Քրիստոսի իսկական խաչափայտի մի մասունք էր, «գմածեալն տէրունական արեամբ», ինչպես նշում է Խորենացին:

Հռիփսիմյան կույսերը Վարագա լեռան բարձունքին հալածանքների ժամանակ մի քարի տակ պահել էին Ս. Հռիփսիմեի այդ խաչը, երբ իրենք Վապուրականից հեռանում էին դեպի Վաղարշապատ: Տարիներով Ս. Հռիփսիմեի խաչը թաքնված է մնում: Թողիկ և Հովել ճգնավորների եղած աստվածային այդ հայտնությունը 7-րդ դարում մեծ խանդավառություն է ստեղծում ամեն կողմ:

Ժամանակի Ներսես Գ. Ծիճող Հայրապետը շտապում է դեպի Վարագ, Թեոդորոս մեծ իշխանի որդի Վարդ. պատրիկ սպարապետի հետ և, հաստատելով հայտնաբերված մասունքի ստուգությունն ու պատմական մանրամասնությունները, տնօրինում է ամեն տարի սեպտեմբերի 28-ի մերձավոր կիրակիին կամ Խաչվերաց տոնից երկու շաբաթ վերջ մեծ հանդիսությամբ կատարել Վարագա նորահայտ Խաչի տոնախմբությունը, որպես զուտ ազգային-եկեղեցական տոն: Այս առթիվ Ներսես Գ. Ծիճող կաթողիկոսը գրում է նաև Վարագա Խաչին նվիրված իր գեղեցիկ շարականը՝ «Նշանաւ ամենայաղթ խաչիդ»:

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ «Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻԶ» ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ԸՔԱՆԾԱՆՈՎ
 ԶԱՐԴԱՐՈՒՄ Է ԿՈՒՐԾՔԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԲԱՐԵՐԱՐ ՀՐԱՅՐ
 ՀՈՎՆԱՆՅԱՆԻ (ԱՄՆ), ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ, ՎԵՀԱՐԱՆՈՒՄ

Այսօր, մշում է Սերովքե սրբազանը, մեզ համար կրկնակի ազգային-եկեղեցական մեծ տոն է: Քարոզիչ սրբազանը գեղեցկորեն միացնում է Վարազա ազգային Խաչի տոնակատարությունը Հայոց Հայրապետի գահակալության 25-ամյա բերկրափոխ տարեդարձի հետ:

Քարոզիչ սրբազանը խանդավառությամբ ներկայացնում է Հայոց Հայրապետի գահակալության 25-ամյակի եկեղեցաշեն, հայրենամկեր գործունեության տարբեր բնագավառները, շեշտելով, որ հոբելյար Հայոց Հայրապետը մեկն է մեր ազնվական և զոհաբերվող կաթողիկոսներից, Որն Իր արի ու բարի ձեռքերում միշտ բարձր և ծաղկյալ է պահել հայրապետական իշխանության գավազանը կոչումի և պարտքի խորունկ գիտակցությամբ՝ արժանանալով միաժամանակ ոչ միայն մեր ժողովրդի, որ ի հայրենիս և ի սփյուռս աշխարհի, այլ նաև քրիստոնեական Եկեղեցիների և պետական բարձր շրջանակների ուշադրության և երախտագիտության, Իր խաղաղասիրական, ժողովուրդների եղբայրության, Եկեղեցիների ի Քրիստոս սիրո միության, ազգերի համագործակցության Իր սրտառու ջանքերով:

«Ձի այսպիսի իսկ և վայել էր մեզ քահանայապետ, սուրբ, անմեղ, անարատ»:

Տ. Սերովքե արքեպիսկոպոսը իր ոգեշունչ և բովանդակալից քարոզն ավարտում է Հայոց Հայրապետի կենաց արևշատության, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի անասանության, Հայց. Եկեղեցու պաշտոնության, հայրենյաց բարօրության և հայ ժողովրդի միասնության սրտառու մաղթանքներով:

Քարոզից հետո Հայոց Հայրապետի նախագահությամբ Մայր տաճարում, Ավագ սեղանի դիմաց, կատարվում է Հայրապետական մաղթանք:

«Ձկնի սրբոյ պատարագի» Հայոց Հայրապետը առաջնորդվում է Վեհարանի ընդունելության դահլիճ, որտեղ շնորհավորություններ է ընդունում Իր գահակալության առիթով:

Գերագույն հոգևոր խորհրդի ատենապետ Տ. Սիոն արքեպ. Մանուկյանը շնորհավորում է Հայոց Հայրապետի տոնը հանուն Գերագույն հոգևոր խորհրդի, Մայր Աթոռի միաբանության, ներկա ուխտավորների և հավատացյալների՝ սրտագին բարեմաղթություններ անելով Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի անասանության, Հայ Եկեղեցու պաշտոնության և Նորին Ա. Օծության կենաց արևշատության համար:

Իր պատասխան խոսքում Հայոց Հայրապետը շնորհակալություն է հայտնում եղած շնորհավորանքների համար, ապա ամփոփ կերպով կանգ է առնում անցնող քսանհինգ տարիների ընթացքում Մայր Աթոռում և մեր բոլոր թեմերում կատարված եկեղեցաշեն, հոգևոր-կրթական, մշակութային և հայրենամկեր աշխատանքների վրա, ապա օրհնում է Եկեղեցին ու ազգը՝ թելադրելով, որ հավատարիմ մնանք մեր նախնիների սուրբ հավատքին և նվիրական ավանդներին:

Ներկա ժողովուրդը աջահամբույրով շնորհավորում է Հայոց Հայրապետի գահակալության քսանհինգամյակը:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ Ի ՊԱՏԻՎ ՀԱՅՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ
ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՔՍԱՆՀԻՆԳԱՄՅԱԿԻ

Գերագույն հոգևոր խորհուրդը, ի պատիվ Հայոց Հայրապետի, ընդունելություն էր կազմակերպել Նրա գահակալության քսանհինգամյակի առիթով Վեհարանի սեղանատանը:

Ընդունելությանը ներկա էին Ս. Սիոն, Ս. Սերովբե, Ս. Կոմիտաս, Ս. Ղևոնդ, Ս. Արսեն, Ս. Գևորգ սրբազանները, Ս. Ոսկան, Ս. Գրիգորիս, Ս. Ավագ վարդապետները, Երևանի հայրապետական թեմի փոխանորդի փոխանորդ Ս. Գարեգին աթղ. Ներսիսյանը, Հնդկաստանի հայոց հոգևոր հովիվ Ս. Հակոբ քհն. Գյուկչյանը, Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամներ Կարպիս Կարազյանը, Հովհաննես Թովուզյանը, Ակարիչ ակադեմիկոս Գրիգոր Խանջյանը, Հայկ Մելքոնյանը, Մայր Աթոռին առընթեր ճարտարապետների հանձնաժողովի անդամներ դոկտ., պրոֆ. Վարազդատ Հարությունյանը, ակադեմիկոս Բաբգեն Առաքելյանը, Մայր Աթոռի պատասխանատու աշխատողներ՝ «Էջմիածին» ամսագրի խմբագիր Արթուր Հատիսյանը, Միջեկեղեցական հարաբերությունների բաժնի ընդհանուր քարտուղար Պարզև Ծախբազյանը, Մայր Աթոռի ֆինանսական բաժնի վարիչ Գառնիկ Քեհյա-յանը, ճարտարապետ Արծրուն Գալիկյանը, Մայր Աթոռի նախկին դիվանապետ Հայկ Առաքելյանը, վրահայոց թեմի եկեղեցական վարչությունների ներկայացուցիչներ Ռուզաննա Մելքումյանը, Վարանցով Հարությունյանը և ուրիշներ:

Հրավիրյալների թվում էին ուխտավորաբար Մայր Աթոռում գտնվող Մայր Աթոռի երիտասարդ բարերարներ տեղ և տիկին Հրայր Հովնանյանը՝ ԱՄՆ-ից, և բարերար տիար Ժիրայր Մինասյանը՝ Փարիզից, պ. Թյությունջյանը՝ դարձյալ Փարիզից, տիար Տեր Գրիգորյանը՝ Բուխարեստի եկեղեցական վարչության անդամ, իր տիկնոջ հետ, և այլ հրավիրյալներ:

Ընդունելության ժամանակ Հայոց Հայրապետի գահակալության քսանհինգերորդ տարեդարձը շերմորեն շնորհավորեցին ՀՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին առընթեր Հայ Եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահի տեղակալ տիար Անդրանիկ Հասրաթյանը, որ ներկա էր ընդունելությանը, Ս. Սերովբե, Ս. Կոմիտաս և Ս. Ղևոնդ սրբազանները, Ս. Ոսկան ծ. վարդապետը, տիար Գրիգոր Խանջյանը, տիար Հայկ Առաքելյանը:

Հայոց Հայրապետը Իր պատասխան խոսքում շնորհակալություն հայտնեց Իր գահակալության առթիվ արտահայտված անկեղծ և ջերմ խոսքերի համար և, այս առթիվ հայրապետական Իր բարձր գնահատությանն ու օրհնությանը արժանացնելով Մայր Աթոռի նոր ու երիտասարդ բարերարներին, տիար Հրայր Հովնանյանի և տիար Ժիրայր Մինասյանի կրծքերը զարդարեց «Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ» Ա. Կարգի շքանշանով՝ նրանց Մայր Աթոռի պայծառությանը ի նպաստ կատարած ինքնաբերական միջոցառումների համար, որպես Մայր Աթոռի հարազատ զավակների և ազնիվ, հայրենասեր ու բարեպաշտ հայորդիների:

Շքանշանակիրներ տիար Հրայր Հովնանյանն ու Ժիրայր Մինասյանը որդիական շնորհակալության և երախտագիտության զգացված խոսքեր ասացին Հայոց Հայրապետին, Հայ Եկեղեցու բարձրագույն շքանշանով պարգևատրվելու առիթով:

Օրվա տոնի առթիվ կազմակերպված ընդունելությունն ավարտվեց Հայոց Հայրապետի գոհաբանական աղոթքով և «Պահպանիչ»-ով:

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ «Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻԶ» ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ԾԲԱՆԾԱՆՈՎ ԶԱՐԴԱՐՈՒՄ Է ԿՈՒՐԽՔԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՐԻ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԲԱՐԵՐԱՐ ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆԻ (ՓԱՐԻՋ), ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ, ՎԵՀԱՐԱՆՈՒՄ: ԱՋԻՆ՝ Տ. ՍԻՈՆ
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ